

Velkommen til Namsos sensesenter

Prosjektrapport høsten 2007/våren 2008

Gunn Eva Solum Myren

Velkommen til Namsos sansesenter

Prosjektrapport høsten 2007/våren 2008

Gunn Eva Solum Myren

Høgskolen i Nord-Trøndelag
Arbeidsnotat nr 226
Avdeling for helsefag
ISBN 978-82-7456-567-8
ISSN 1501-6285
Steinkjer 2009

Forord

Dette er en rapport som omhandler utviklingen av Namsos sansesenter. Sansesentret er et samarbeidsprosjekt som startet i 2002 mellom Namsos kommune og Høgskolen i Nord-Trøndelag. Prosjektet har på mange måter vært en prøvestein i forhold til vernepleierutdanningens FoU arbeid basert på et nært samarbeid med vårt praksisfelt.

Prosjektet har vært vellykket på flere områder. For det første har sansesentret utviklet seg til å bli et senter som er i drift og kommer brukergruppen til gode. Sansesentret tilbyr opplevelser for mennesker som ellers har et meget begrenset tilbud. Derrest er sansesentret også en viktig øvingsavdeling og praksisarena for vernepleierutdanningens studenter. En kan fastslå at det nære samarbeidet mellom Namsos kommune og HiNT er det som har gjort dette mulig å realisere etableringen og driften av Namsos sansesenter.

Som studieleder ved vernepleierutdanningen er jeg imponert over det arbeidet som er lagt ned av de som er tilknyttet sansesentret og har jobbet aktivt med prosjektet. Spesielt gledelig er det at så mange studenter har knyttet sine fagoppgaver til å belyse ulike sider av driften. I alt er 10 studentoppgaver (både arbeidskrav, bacheloroppgaver og en masteroppgave) samt prosjektrapporter skrevet i utgangspunktet i dette prosjektet. Dette er oppgaver som har bidratt til den faglig utviklingen og driften av sentret.

Jeg vil takke Namsos kommune og alle enkeltpersoner som har vær bidragsyttere i utviklingen av dette prosjektet.

Namsos 09.01 2009

Oddbjørn Johansen
Studieleder ved vernepleierutdanningen ved HiNT

Innhold:

1. Innledning.....	4
2. Bakgrunn og visjon for Namsos sansesenter.....	6
3. Ideen.....	7
4. Om Namsos sansesenter og Snoezelen.....	9
5. Prosjektets faser og evaluering.....	13
5.1. Fase 1.....	13
5.2. Fase 2.....	14
5.3. Fase 3.....	15
6. Rapportering og anbefalinger ift prosjektets delmål.....	18
6.1 Utvikling av rutiner i forbindelse med administrasjon av sansesenteret.....	18
6.2 Beskrivelse av planer for videreutvikling av sansesenteret spesielt opp mot nye målgrupper.....	19
6.3. Opplæring av brukernes hjelpere som kan assistere brukerne på sansesenteret.....	23
6.4. Utvikle sansesenteret som praksis og opplæringsarena for studenter og ansatte i Namsos kommune.....	25
7. Oppsummering.....	26
Litteratur.....	29

Vedlegg.....31

Vedlegg 1. Oversikt over HiNTs engasjement og rolle vedr. Namsos Sansesenter...31	31
Vedlegg 2. Publikasjoner og rapporter fra ansatte og studenter ved HiNT.....32	32
Vedlegg 3. Søknad til Gjensidige fondet og svarbrev.....33	33
Vedlegg 4. Kurs for hjelpere.....36	36
Vedlegg 5. Bookingsystem.....40	40
Vedlegg 6. Fakturasystem.....41	41
Vedlegg 7. Prisliste.....42	42
Vedlegg 8. Besøksskjema.....43	43
Vedlegg 9. Aktivitetsperm.....45	45
Vedlegg 10. Forslag til samarbeidsavtale mellom HiNT og Namsos kommune vedr bruk av Namsos Sansesenter som undervisningsarena for vernepleierstudenter.....60	60

DU HAR TO ØYNE
(Castberg / Grøttum)

DU HAR TO ØYNE SOM DU KAN SE MED

OG MUNNEN KAN DU BLANT ANNET LE MED

OG DU KAN SMAKE OG DU KAN HØRE

OG SELV BESTEMME HVA DU VIL GJØRE

OG DU KAN LUKTE EN APPELSIN

OG DU KAN FØLE MED HÅNDEN DIN.

1. Innledning

Denne rapporten omhandler videreutvikling av Namsos sansesenter. Prosjektet er et samarbeid mellom Namsos kommune og Høgskolen i Nord – Trøndelag. Prosjektets varighet var opprinnelig satt fra august 2007 frem til juni 2009, med prosjektlederne Karin Martinussen og Gunn Eva Solum Myren. Denne rapporten tar for seg prosjektarbeidet fra august 2007 til juni 2008 i forbindelse med bl.a. tildeling av praksismidler. Da jeg begynte arbeidet med rapporten, ble det også naturlig å trekke trådene tilbake til samarbeidet mellom Namsos kommune og HiNT som startet i 2002. Jeg har valgt å beskrive tiden etter at prosjektet var formelt avsluttet, ettersom jeg ble leid ut av HiNT for å drifte Sansesenteret frem til desember 2008.

Prosjektets hovedmål var å beskrive planer for videreutvikling av sansesenteret. Bakgrunnen for dette var at Namsos kommune etablerte et sansesenter i Klinga, men som ikke har vært satt i ordinær drift, pga manglende økonomiske rammer.

Namsos kommune har samarbeidet med HiNT, avdeling helsefag Namsos, om etableringen. Begge parter mente, og mener fortsatt, at senteret har et ubrukt potensial.

Et annet mål med prosjektet var å tilrettelegge et nytt tilbud for personer med funksjonshemming i kommunen, og igangsetting av drift. Her ble begrep som mestring, opplevelse og livskvalitet sentrale stikkord. Vi ønsker at Namsos sansesenter skal kunne benyttes i forhold til aktivitet, opplæring og som en arena for behandling.

Følgende delmål ble satt ut fra prosjektets hovedmål:

- Utvikling av rutiner i forbindelse med administrasjon og drift av sansesenteret
- Beskrivelse av planer for videreutvikling av sansesenteret spesielt opp mot nye målgrupper
- Opplæring av brukernes hjelpere som kan assistere brukerne på sansesenteret
- Utvikle sansesenteret som praksis og opplæringsarena for studenter og ansatte i Namsos kommune

Innledningsvis i rapporten gir jeg et historisk tilbakeblikk på selve ideen og oppstarten, samt en kort gjennomgang av HiNTs deltakelse i dette prosjektet som har hatt en varighet på ca. seks år.

Videre kommer det en beskrivelse av prosjektets faser fra den siste delen av prosjektperioden (2007-2008), og en konkretisering av hva som faktisk har blitt gjort i løpet av denne prosjektperioden, samt tiden etter prosjektet frem til desember 2008. Avslutningsvis vil rapporten si noe om fremtidige utfordringer.

2. Bakgrunn og visjon for Namsos sansesenter

Ideen om å knytte til seg et snoezelen-senter oppstod i februar 2000, i en samtale som Namsos kommune hadde med habiliteringstjenesten i Nord-Trøndelag. Bakgrunnen var diskusjon om stimulering. I forbindelse med ansvarsreformen var det brukere som fortsatt ble boende i Klinga, og sammensetningen av hvor disse skulle bo var tilfeldig. Etter noen år ble det mer tydelig at tettheten ble for stor, og at tvang og makt ble brukt på grunn av plasskapasitet og sammensetningen av brukere.

Det ble derfor i forbindelse med bygging av nye omsorgsboliger også lagt frem forslag om en sansestimulerings-avdeling, som skulle tilby tjenester til alle mennesker med utviklingshemming i kommunen. Visjonen for selve Sansesenteret var å tilby en aktivitet som var tilrettelagt for alle mennesker uavhengig av funksjonsnivå. Samtidig kunne en slik arena benyttes i forhold til kartlegging av interesser og ferdigheter hos den enkelte.

I desember 2002 tilbyr HiNT, avd. helsefag Namsos, å involvere seg i et snoezelen-senter for å være med å utvikle en pedagogisk arena på et felt man hadde lite å tilby.

Vernepleierutdanningen har heller ikke egne øvingsavdelinger i forhold til miljøarbeid og gjennom å inngå en samarbeidsavtale med Namsos kommune, kunne man i tillegg til å realisere et snoezelen-senter, også tilby studentene en ny læringsarena for trening i praktiske ferdigheter, som bl.a. kartlegging og tilrettelegging for læring. Videre så man behovet for å øke praksisplassene i regionen, noe en slik avdeling kunne bidra med.

3. Ideen

I 2000 reiser en personalgruppe fra Skogtun og Åkertun til Melhus snoezelen senter på omvisning. I etterkant av dette besøket, blir forslaget om bygging av Snoezelnrom lagt frem for administrasjonen i kommunen. I 2001 reiser helse og sosialsjef (Tor Morten Solheim) arkitekt (Blom) og distriktsleder (Terje Otto Haukø) til Melhus som også har et Snoezelen senter. Her får de inspirasjon til utforming av rom og hus, og arbeidet med planlegging og tegning av hus starter. Prosjektet blir imidlertid redusert etter innstilling fra rådmannen. Det blir bestemt at det i tilknytning til en leilighet, skal være kontorlokaler og kjøkken/oppholdsrom, samt at lokaler til et sansesenter i kjelleretasjen.

Prosjektet blir presentert for omsorg og oppvekst, og kommunestyret vedtar i desember samme år, byggeprosjektet.

I begynnelsen av 2003 starter byggearbeidet, og omtrent i samme periode blir det inngått et formelt samarbeid med Høgskolen i Nord – Trøndelag.

I mars 2004 reiser to ansatte fra HiNT og to ansatte fra Skogtun / Åkertun til Harstad kommune som i lengre tid har hatt en samarbeidsavtale med Høgskolen i Harstad vedr. samarbeid i forbindelse med et Snoezelen senter. I forlengelsen av dette blir det inngått en samarbeidsavtale med Høgskolen i Nord - Trøndelag. HiNT tilfører 100 000 kroner som et engangsbeløp, som skal benyttes til investeringer av utstyr. Avdelingsleder (Karin Martinussen) på distrikt sør, søker om økonomiske midler fra bl.a. psykiatri og arbeidsmiljøutvalget og får til sammen innvilget ca. 70 000 kroner.

Det er ingen andre penger /økonomiske midler som er satt av til drift av senteret.

Bygget står ferdig ved inngangen av 2005. Utfordringen videre er å få tatt sansesenteret i bruk. Gunn Eva Solum som er i gang med en masteravhandling ved Høgskolen i Bodø (Avdeling for samfunnsfag), og benytter sansesenteret som feltarbeidsarena.

Namsos sansesenter får sine første studenter i praksis studieåret 2005/2006. De tilrettelegger og tar i mot besøkende, og er også involvert i det pågående feltarbeidet.

Sommeren 2006 i gangsettes en studentkube som skal forsøke å videre utvikle tilbudet ved Namsos sansesenter¹. Mandatet som blir gitt i oppdraget er å utarbeide en praksisbeskrivelse av praksisperiodene for vernepleierstudentene, samt videreutvikle og produsere et lys/- lyd orgel. Studentene som er involvert kommer fra vernepleierutdanningen, ingeniør og multimedia ved høgskolen i Nord - Trøndelag.

Våren 2007 er Gunn Eva Solum ferdig med sin masteravhandling – ”Snoezelen – en kulturpizza? Betragtninger fra personer med utviklingshemming om Snoezelen som en fritidsarena”.

Høsten 2007, søkes det etter nye prosjektmidler via praksismidlene som er tilknyttet kommuner og HiNT. Søknaden blir innvilget med en økonomisk ramme på 30 000 kroner. I tillegg bidrar HiNT med 50 timer FoU. Gunn Eva Solum begynner i en 40 % stilling i tre måneder. I løpet av prosjektperioden søkes det etter økonomiske midler, som kan benyttes til innkjøp av utstyr. Videre arbeides det parallelt med å frigjøre en stilling som kan knyttes til drift av sansesenteret.

I januar 2008 søker man på nytt etter praksismidler for perioden 01.11.07 – 15.06.08. Denne søknaden blir ikke innvilget. Imidlertid fortsetter Gunn Eva Solum Myren i 40 % stilling frem til 15.06.08. I denne perioden blir hun utleid av HiNT, som får refundert utleien av Namsos kommune. Bakgrunnen for dette, er et ønske om å få senteret i drift.

Fra 15.09 2008 og ut året, fortsetter utleien i samme stillingsandel, slik at man sikrer driften av Namsos Sansesenter.

Den totale kostnadsrammen på dette prosjektet fra høsten 2007, frem til ut året 2008 ser ut som følger:

01. August – 31. oktober 2007:	30 000 kr (praksismidler)
01. November – 15. juni 2008 :	162 000 kr (lønnskostnader)
01. August – 31. desember 2008:	101 250 kr (lønnskostnader)
<u>FoU ressurs på 100 timer tilsvarende:</u>	<u>60 000 kr</u>
Total kostnadsramme:	353 250 kr

¹ En studentkube er betegnelsen på et samarbeid mellom studenter fra flere utdanninger som sammen gjør et stykke arbeid for en ekstern oppdragsgiver. Henviser til skrevet rapport av studentene i kubene.

4. Om Namsos sansesenter og Snoezelen²

Snoezelen omhandler de muligheter mennesker har til utvikling, mestring, glede og opplevelse. Man tar tak i erfaringer som gir en følelse av lykke. Det å få bruke sine sanser for å få seg nye erfaringer er derfor viktig for alle mennesker – uavhengig av funksjonsnivå, kultur, religion eller sosial tilhørighet. Alle mennesker sanser. Målgruppen for besøkende er personer som har behov for et annerledes miljø. Dette kan være personer som har utfordringer i forhold til å ta initiativ til aktivitet, har lærevansker, har behov for tilrettelagt stimulering (kan spenne fra lite stimuli til mye stimuli), ulike former for stimulering (berøring, lyd, lys, lukt, vestibulær (gyngende, vugge), sansemotorikk, etc. I dag benyttes Namsos Sansesenter til både fritidsaktiviteter, relasjonsbygging, opplæring og behandling av personer med ulike behov.

Det er pr i dag etablert et nettverk som organiserer årlige nordiske Snoezelen konferanser, hvor det er deltakere fra Norge, Sverige, Finland og Danmark. Dette Snoezelennettverket har også igangsatt en kartleggingsvirksomhet med tanke på å skaffe seg en oversikt over Snoezelensentre som er etablert i Norge. Namsos sansesenter er medlem i dette nettverket, noe som kan bidra til øke egen kompetanse og knytte til seg erfaringer fra andre etablerte senter, dersom man velger å forholde seg aktiv til dette medlemskapet. Ingen har pr i dag deltatt på Snoezelen konferanse fra Namsos kommune.

Når det gjelder bruk av Namsos sansesenter som aktivitetsarena, henvises det til mastergradsavhandlingen³ til Gunn Eva Solum, som hadde dette som hovedtema i forhold til personer med utviklingshemming. I den avhandlingen blir det påpekt at Snoezelen har mange aktivitetsmuligheter og at en aktiv benyttelse av Sansesenteret som aktivitetsarena er av betydning for personer med utviklingshemming. Dette med bakgrunn i at det er vanskelig for mange å delta i ordinære aktivitets / kulturtilbud som kommunen organiserer. I forhold til litteraturen, er det gjort forskning som påpeker at Snoezelen er egnet i forhold til demente⁴ og psykiatri⁵. Snoezelenkonseptet har mange bruksområder. Alt etter hva man ønsker å oppnå,

² Satt sammen av ordene ”Snuffelen” – som betyr å lukte, og ”Dozelen” som betyr å døse. Fra Nederland.

³ Solum, Gunn Eva (2007) *Snoezelen - En kulturpizza? Betragtninger fra personer med utviklingshemming om Snoezelen som fritidsaktivitet.*

⁴ Moffat m.fl. 1993

⁵ Reddon m.fl. 2004

kan Sansesenteret benyttes. Svebakk (1996) og Dahlen (1997) har sett nærmere på Snoezelen som arena for opplæring.

Namsos sansesenter ligger ca. 10 km sør for Namsos sentrum, og er etablert i tilknytning til Klinga omsorgsboliger. Namsos Sansesenter er ca. 140 kvadratmeter stort og har syv rom. Senteret er bygd opp med rom i ulike farger og utforming. Rommene inneholder ulike sensoriske og multisensoriske gjenstander og utstyr, som innbyr til utforskning og opplevelse. Hvert rom har sin egen atmosfære, med omgivelser som innbyr til aktivitet eller avslapning, alt etter hva man har behov for. Goethes fargelære ligger til grunn for valg av farger. Aktivitet på de ulike rommene er valgt ut fra fargene.

Grønn fargen tilla Goethe oppfriskende og livgivende egenskaper, men samtidig beroligende (Schmidt 1993). Det grønne rommet på Namsos senteret er derfor tilegnet lek og aktivitet. (Sansemotoriske aktivitet). Her finner man baller i alle størrelser og former, matter og puter, kryptunnel, spill, osv. Her kan man boltre seg i visuelle, auditive, taktile, kinestetiske og vestibulare stimuli⁶.

Gult er pr Goethes definisjon varmt og aktivt. Den gir et varmt og behagelig inntrykk (Wolf 1990). Det gule rommet er dedikert til musikken og den kan man selv styre aktivt gjennom blant annet et spesialkonstruert lysorgel. Her finner man også rytmeinstrumenter i mange varianter, farger og størrelser. Gult er kommunikasjonsfargen i psykologien, og på det gule rommet kan man også sette seg ned på madrassen og lytte på musikken eller lage musikk sammen.

Svart er en nøytral farge, men samtidig passiv og mystisk (Schmidt 1993). Det svarte rommet er relativt lite, og hovedelementet er et blacklight som gjør at rommets selvlysende gjenstander gløder. Her er det mulighet for å legge madrasser og puter på gulvet, eller man kan benytte seg av en stol med innebygde høyttalere. Et speil dekker den ene veggen, og forsterker romfølelsen, samtidig som speilet reflekterer selvlysende gjenstander som er plassert på en hylle bak i rommet. Taktile gjenstander henger ned foran speilet. Rommet er dekorert med selvlysende stjerner og tråder, som skaper en trolsk og mystisk stemning. Spennet mellom de mørke omgivelsene og de lysende, glødende gjenstandene skaper en sterk kontrast.

⁶ Visuell – syn, auditiv – hørsel, taktil – berøring, kinestetiske – muskel og leddsans, vestibular – balanse.

Rødt ble av Goethe tillagt egenskapene energisk og livgivende. På det røde rommet finner vi ballbassenget som innbyr til lek og motorisk utfoldelse. I bunnen av ballbassenget er det satt inn lys som skifter farge eller du kan styre fargene selv. På det røde rommet er det også plass til å sette seg ned på gulvet på puter, eller legge seg ned på matten og se på gjenstander som henger ned fra taket.

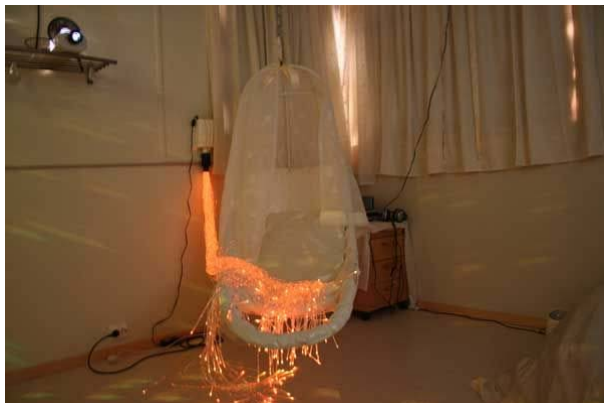
I følge Goethe skal **blå** fargen medvirke til ro og harmoni, men er samtidig fylt av motsigelser i den forstand at det er en farge som gir energi.

På Sansesenteret har man i dette rommet vektlagt den taktile stimuleringen. Her står det en vibro-akustisk stol som stimulerer den kinestetiske og den taktile sansen. Det er montert et lydanlegg som kan kobles til stolen, eventuelt med øreklokker om man ønsker det. På rommet er det også plassert en madrass på gulvet med myke puter på. Her kan en ligge å høre på musikk, mens man nyter synet av en ”stjernehimmel” under taket.

Det **hvite** rommet har en rolig og avslappende atmosfære, i tråd med hva Goethe tilla den hvite fargen. I tillegg fremhever den hvite fargen spillet fra de ulike multisensoriske hjelpemidlene som er installert. Det hvite rommet er det største rommet og her er det mulighet for å døse eller være aktiv i en hvit og eventyrlig verden. Rommet er innredet med en hvit løvstol som henger fra taket. Løvstolen kan gynes frem og tilbake, eller til siden. Det ligger en stor hvit saccosekk på gulvet som har plass for flere personer. Saccosekken er formet som en firkant. Her er også en kuledyne. I løvstolen eller i saccosekken, kan man legge fiberoptiske tråder i fanget som skifter farge, eller man kan la seg fascinere av de fargerike boblene i vannsøylene som er montert i et hjørne med speilfolie bak. Fargen på boblene kan styres med en stor bryter, og man kan også stoppe boblene ved å holde bryteren inn. Rommet har to speilkuler som gir reflekterende mønster på vegger, gulv og tak. En prosjektør lager avbildinger på veggen som forandrer seg sakte. Rommet er godt innredet med tanke på visuelle effekter, som kan reguleres av den enkelte. I det hvite rommet kan også luktesansen stimuleres ved hjelp av en aromalampe. I forhold til den auditive sansen, kan du la deg forføre av stemningsfull musikk fra surround anlegget.

Et rom på sansesenteret er satt av til **boblebad**. Her får man anledning til å kjenne det brusende og boblende vannet rundt kroppen. Med stearinlys rundt kanten og lysdyser i

boblebadet, fremstår rommet som en behagelig og avslappende oase, hvor det er mulighet for å få stimulert flere sanser ved hjelp av oljer eller duftende såper, både den taktile-, visuelle- og ikke minst luktesansen.

Fra det hvite rommet - løvstolen og boblesøylene

Lysorgelet på det gule rommet - musikkrommet

Ballbassenget (rødt rom)

Fra det svarte rommet

Prosjektets faser og evaluering

Prosjektet har hatt flere mål knyttet til ulike faser. I det følgende kommer det evalueringer av hver fase.

5.1. Fase 1.

01.08.07 – 31.10.07

- Kartlegging av hvilke muligheter sansesenteret har som aktivitetsarena.
- Utvikle et kurstilbud til ansatte som skal bistå brukere.
- Søke økonomiske midler til innkjøp av utstyr

Hovedfokuset i denne perioden var å igangsette prosjektet, samt kartlegge hva som finnes på markedet av øvrige sansesenter og litteratur i forhold til Snoezelen. Snoezelen har etter hvert blitt mer utbredt både her i Norge og Europa for øvrig. Enten organisert som store eller mellomstore sansesenter, eller som ett enkelt rom i barnehager, skole sykehus. Det kan synes som at det Hvite rommet er det mest benyttede rommet når det gjelder Snoezelen, da det er det rommet som gir best effekt i forhold til avslapning. Således er det mange virksomheter som barnehager og sykehus som tar i bruk elementer fra det hvite rommet, helt eller delvis. Dette kan eksempelvis være løvbladstolen, boblesøyler og fiberoptikk.

Det ble i løpet av fase 1 utarbeidet et opplæringsprogram /undervisningsopplegg for hjelpere som er eller skal være alene sammen med brukere på sansesenteret. Undervisningsopplegget ble utformet i to deler som skal gi hjelperen kompetanse til å benytte rommene alene sammen med den besøkende. Første del av undervisningsopplegget gir en innføring i tenkningen rundt Snoezelen og har særledes fokus på hvordan man som hjelper skal opptre i forhold til den personen som har behov for bistand og tilrettelegging. Del to av undervisningsopplegget, har en dypere fokus på innføringen i sansesystemet og hvordan man kan stimulere ulike deler av sansene. Det ble i tillegg utformet et evalueringsskjema av kursene.

Videre ble det i denne perioden søkt om økonomisk støtte til innkjøp av hjelpemidler til Namsos sansesenter. Fra Gjensidige fondet ble det innvilget 82 049 kr til dette formålet. Det resulterte i at det ble kjøpt inn ribbevegg til det grønne rommet, og gulvmatter på det hvite rommet. I tillegg har det blitt kjøpt inn materiell til inngangspartiet og badet spesielt. Det ble også søkt om midler fra Sparebank 1, uten at det ble innvilget midler.

Det vil være avgjørende for opprettholdelse av drift og vedlikehold at det fortsatt søkes om midler fra ulike hold. Dette krever at man har tid og anledning til å gjøre arbeidet.

5.2. Fase 2.

A. 01.11.07 – 31.12.07

- Studenter i praksis (2. års studenter)
- Utarbeidelse av rutiner og prislister
- Utlysning av 50 % stilling tilknyttet Namsos sansesenter

Namsos sansesenter hadde tre 2. års studenter i praksisperioden fra begynnelsen av november 2007 til påsken 2008. Studentene sendte selv ut invitasjoner og tok i mot besøkende fra både Namsos kommune og nabo kommuner. Syv brukere fra Namsos kommune (elever og beboere fra skole, bo og service senter og omsorgsboliger) har benyttet seg fast av tilbudet, det har vært besøkende fra Nærøy kommune (totalt 12 stykker), Overhalla kommune (en besøkende), samt at PPT med en elev, har benyttet seg av tilbudet i perioden. Både i denne praksisperioden og forrige periode, var studentene nødt til å si nei til besøkende som ønsket å komme på grunn av kapasitet. Dette viser at interessen for tilbudet er stort. 2. års studentene ble tilbudt praksis da ingen 3. års studenter ønsket praksis på sansesenteret. Dersom 2. års studenter ønsker alternativ praksis, må det være mer tilrettelagt og strukturert i forhold til informasjon og mer målrettet veiledning. Det bør i fortsatt være studenter som er engasjerte og inneforstått med at dette er en selvstendig praksis.

Det har i prosjektperioden blitt utarbeidet ulike dokumenter / beskrivelser i forhold til bruk og veiledning i forbindelse med Namsos sansesenter.

I løpet av prosjektet har vi fått noe erfaring og kunnskap om hvilke brukere som kan være aktuelle målgrupper, og hvor mange besøkende vi kan ta i mot samtidig på sansesenteret. En viktig erfaring vi har gjort oss er at det ikke er muligheter for å kunne leie ut ett og ett rom, på grunn av støy mellom rommene. Imidlertid er det muligheter for å dele inn sansesenteret i forhold til øverste (grønt og sort rom) og nederste plan (rødt-, gult-, hvitt,- og blått rom samt boblebad). I forhold til prisnivå vil det være naturlig å evaluere fortløpende. Prisen vil være ulik ut fra at det er forskjellige behov.

Det vil være behov for å få informasjon om rom og praktiske opplysninger før man besøker senteret. Det har derfor blitt laget et informasjonshefte og et besøksskjema. Besøksskjemaet skal fylles ut ved bestilling av timer. Skjemaet sendes pr. e-post eller lignende til de besøkende og returneres i god tid, slik at den som skal bistå fra senteret vet hva som er bakgrunnen for besøket. Skjemaet vil også fungere som en dokumentasjon på bruk av Namsos sansesenter.

Namsos sansesenter vil ha behov for ett årsverk for å ta i mot besøkende, samt vask og vedlikehold av utstyr / hjelpemidler. I løpet av prosjektperioden ble det fra distrikt Sør, jobbet med fristilling av en 100 % stilling. Denne stillingen ville i første omgang bli utlyst som en 50 % fast stilling. Resterende del av stillingen skulle settes i vakanse. Dette med utgangspunkt i at Namsos Sansesenter på sikt vil kunne ha behov for en fleksibel åpningstid.

I løpet av høsten 2008 ble det imidlertid klart at stillingen var inndratt som følger av nedskjæringer i Namsos kommune. Dette var svært beklagelig, da Namsos Sansesenter hadde åpnet. Følgen var at Gunn Eva S. Myren fortsatte i 40% stilling, utleid fra HiNT. For Namsos Sansesenter betyr dette at innsatsen må rettes inn mot budsjettbehandlingen på en slik måte at vi får synliggjort hvilket tilbud og potensial Namsos kommune har i Namsos Sansesenter. Dette vil blant annet innebære at vi møter på kommunestyremøter og driver aktivt påvirkningsarbeid. Det vil også være av betydning at vi med de ressursene vi har, får opp aktiviteten og bruken av Namsos Sansesenter.

5.3. Fase 3

B. 01.01.08 – 31.12.08

- Igangsettelse av prøveprosjekt hvor kurstilbud blir utprøvd og evaluert
- Forberede aksjonsforskning – utarbeidelse av prosjektskisse med metode
- Igangsette drift av Namsos sansesenter
- Utforming av prosjektsøknad for studieåret 2008/09

I våremestret ble det ikke gjennomført kurs. En av de faste besøkende ved Namsos sansesenter har hjelpere som har deltatt på kurs tidligere. Det var for øvrig ingen andre fra Namsos kommune som benyttet seg av Sansesenteret. Imidlertid har Harran kommune og Vikna kommune forespurt om å komme på besøk høsten 2008. Disse besøkene vil i første omgang være kartleggingsbesøk.

I løpet av høsten 2008 ble det gjennomført fem kursdager, hvor man til sammen har fått kurset 18 hjelpere. Etter hvert som kursene ble igangsatt, ble undervisningen evaluert av deltakerne. Resultatet av tilbakemeldinger har medført at kurset har blitt endret til å inneholde en teoridel som omhandler historikk og opprinnelse av Snoezelen og Namsos Sansesenter, innføring i sansesystemet og hvorfor det er viktig at sansene blir stimulert, samt en praktisk del med omvisning og utprøving av rom og utstyr.

I november kom det melding om at kommunen hadde innkjøpsstopp, samt at aktivitet på kurs og innleie ville bli redusert. Dette har bidratt til at det har vært lite pågang av kursdeltakere i november mnd.

Pr i dag har ikke Namsos kommune ansatt en fast person ved Namsos Sansesenter. Det vil være av avgjørende betydning at det blir ansatt en fagperson som kan drive utviklingsarbeidet videre. Alternativet ved at HiNT leier ut en av sine ansatte, kan være en løsning på kort sikt, men på lang sikt er det viktig at det sikres en stabil drift ved Namsos Sansesenter. Spesielt i forhold til opplæring av studenter fra HiNT og ansatte i Namsos kommune vil dette være en utfordring som vil sikre opprettholdelsen av Namsos Sansesenter. Dette ut fra at jo flere ansatte som får kurs, jo flere brukere vil komme til å bruke Namsos sansesenter. Målet er å drive Namsos Sansesenter til selvkost. Det bør fokuseres på at dette er tilbud som ikke er lovpålagt, men som vil tilføre en ekstra dimensjon i tjenesteytelsen fra Namsos kommune.

30. september åpnet Namsos Sansesenter med Gunn Eva S. Myren som kontaktperson. Åpningstid ble satt til hver tirsdag og fredag fra kl. 09.00-15.00. Det ble sendt ut informasjonsskriv til bofellesskap og skoler i kommunen. I samme informasjonsskriv ble det informert om kurstilbud og åpningstider (se ovenfor). Responsen har vært lav i forhold til brukere av Namsos Sansesenter fra Namsos kommune. Vi har imidlertid hatt besøk fra nabokommuner som benytter seg av tilbudet jevnlig.

Det ble ikke blitt utformet prosjektsøknad for studieåret 2008/09. Dette med bakgrunn i at det var avsatt midler til å ansette en fast stilling i 50 % som skal ivareta Namsos sansesenter. Prosjektet ville derfor gå over til et driftstiltak med eget budsjett. Av samme årsak, ble det heller ikke satt noe mer fokus på aksjonsforskning som metode for å utvikle Namsos Sansesenter.

Etter at det ble kjent at det ikke lenger er avsatt midler til en 100 % stilling, bør det vurderes om det skal søkes på praksismidler i løpet av desember 2008.

Det vil være viktig at man fortsetter å gi rom for forskning på og i sansesenteret, da det er lite forskning som er gjort i forhold til bruk av sansestimulering og Snoezelen. Familiehuset som er opprettet i Namsos kommune kan her være et godt eksempel. Det kan tenkes at Familiehuset kan gjenspeile et mangfold som kan nyttiggjøre seg av tilbudet som nå er etablert som en ekstra ressurs for personer som har spesielle behov på alle alderstrinn.

5. Rapportering og anbefalinger ift prosjektets delmål

I denne delen vil jeg gjennomgå resultat i fht til hovedmål som ble satt for prosjektet. Jeg vil også si noe om hvilke utfordringer og muligheter Namsos kommune står ovenfor i forhold til å iverksette/ fortsette drift av sentret.

6.1 Utvikling av rutiner i forbindelse med administrasjon av sansesenteret

Det er laget et bookingsystem som skal gjøre det enklere å holde oversikten over hvem som bestiller rom, som er tilgjengelig for kontaktperson ved sansesenteret. For oss var det viktig å ha et system som kunne vise bruken av de ulike rommene. Ut fra dette ble det laget et system med fargekoder. Pr i dag fungerer dette tilfredsstillende så lenge kontaktpersonen ved Sansesenteret er tilstede på Sansesenteret. Dette må vurderes fortløpende i forhold til brukervennlighet og evt hvilke opplysninger som skal føres inn i dette skjemaet.

I tillegg til elektronisk bookingsystem, ble det imidlertid fort klart at vi måtte ha en dagbok som besøkende kunne registrere seg i fordi bookingsystemet ligger på lukket område. Det er meldt inn behov til IT avdelingen om at det må opprettes et fellesområde for avdelingsleder og kontaktperson på Namsos Sansesenter, slik at man har mulighet for å bestille timer også de dager kontaktpersonen ikke er tilgjengelig på Sansesenteret.

Målet må være å få bookingsystemet på intranettet til Namsos kommune, slik at alle har tilgang til bookingsystemet, og kan gå inn og bestille timer på Namsos Sansesenter.

Likeledes har utarbeidelse av retningslinjer og besøksskjema vært en del av hovedoppgaven. Disse ligger som vedlegg til rapporten.

6.2 Beskrivelse av planer for videreutvikling av sansesenteret spesielt opp mot nye målgrupper

Namsos Sansesenter ønsket i første omgang prioritere besøkende som har utviklingshemming, demens eller psykisk lidelse. Dette begrunnet med at det er få aktivitetstilbud for denne målgruppen som er spesielt tilrettelagt. Samtidig er dette personer som er avhengig av bistand for å mestre dagliglivet. Dette innebærer at de fleste har flere hjelpere å forholde seg til i løpet av sin hverdag, og at det er viktig for både tjenestemottaker og hjelper at relasjonene er gode. Namsos Sansesenter ønsker derfor å legge til rette for at personer med ulike behov får gode opplevelser sammen med sine hjelpere slik at man kan gi og få en god tjeneste. Videre er det viktig at det er et tilbud som kan benyttes uten at man har spesielle forutsetninger, og at variasjonene i aktiviteter og nivå er variable.

I forlengelsen av dette ønsker man at dette skal være et tilbud for flere brukergrupper. Her kan man se for seg eksempelvis barn med spesielle behov som er i barnehage, elever i grunnskole eller videregående skole. Det vil også være naturlig å gjøre tilbudet kjent som en arena for kartlegging /opplæring for Pedagogisk- Psykologisk Tjeneste og Namsos Opplæringscenter. Helsesenteret eller Familiens hus som er under etablering i Namsos kommune, vil også være en aktuell målgruppe med tanke på kartlegging i forhold til eksempelvis relasjoner og samspill, motoriske ferdigheter, språk, etc. Det som kan være en utfordring i denne sammenhengen er å få introdusert tilbudet til riktige personer, som kan videre formidle tilbudet til aktuelle brukere. I forhold til opplæring i bruk av Namsos Sansesenter, vil det ikke være noen andre krav i forhold til at vi ser at det er viktig at man som hjelper eller tilrettelegger, uansett målgruppe, kan benytte den samme kurspakken som allerede er utviklet. Hensikten bak kurset for hjelpere / tilretteleggere blir nærmere omtalt i kap. 6.3

Videre i dette kapittelet har jeg valgt å inndele ulike brukergrupper av Namsos Sansesenter. Jeg vil under hvert punkt komme med en argumentasjon for hvorfor det kan være nyttig å bruke Namsos Sansesenter som en ressurs for den enkelte målgruppen, samt beskrive noen av de erfaringene vi har gjort i løpet av denne prosjektperioden.

Jeg har valgt følgende inndeling av målgrupper i denne sammenhengen:

- A. Personer med utviklingshemming i Namsos kommune
- B. Personer med psykiske lidelser

- C. Personer som har aldersdement
- D. Personer som har andre funksjonshemminger / spesielle behov i Namsos kommune
- E. Øvrige kommuner som ønsker å benytte seg av Namsos sansesenter

A. Personer med utviklingshemming

Dette er en gruppe som har behov for bistand og tilrettelegging i forhold til flere livsarenaer. Denne målgruppen var utgangspunktet for den opprinnelige tenkningen og begrunnelsen for utvikling av ideene og konseptet bak Snoezelen. Som nevnt innledningsvis er dette personer som i mange tilfeller er avhengige av en hjelper eller tilrettelegger for å mestre dagliglivet. Relasjonen mellom denne personen og hjelperen blir da sentral for å kunne gi eller få en god tjeneste. Namsos Sansesenter er tilrettelagt slik at det er muligheter for å bygge gode relasjoner og etablere tillit mellom hjelper og tjenestemottaker. Ulike rom / miljø inviterer til aktiviteter og samspill, samtaler og ikke minst bidrar miljøet og omgivelsene til at tjenestemottaker selv er mer aktiv og derigjennom får anledning til å vise sine ressurser. I løpet av prosjektet har vi tatt imot besøkende som påpeker nettopp dette – at relasjonen mellom hjelper og tjenestemottaker blir positivt styrket (gjennom det å dele opplevelser), og at tjenestemottakere selv gir uttrykk for at det å være alene sammen med ”sin” hjelper, er positivt. Videre hevder flere hjelpere at det å se tjenestemottakere i andre miljø, bidrar til å bevisstgjøre hjelperne om at tjenestemottakere faktisk har flere ressurser enn hva de som hjelpere hadde forventet, eller hva som har kommet frem i andre situasjoner tidligere.

B og C. Personer med psykiske lidelser/ aldersdemens

Noe av filosofien bak sanserom er at dersom personer med utviklingshemming har nytte av ideene, vil også andre ha det. Etter som en trekker erfaringer av de første delene av prosjektet vil personer som har psykiske lidelser/ aldersdement etter hvert bli gitt det samme tilbudet. Pr i dag har vi hatt besøk fra psykiatritjenesten, men ingen brukere av disse tjenestene har vært her. På samme måte som personer med utviklingshemming er også brukere av psykiatritjenesten avhengig av sine hjelpere for å mestre hverdagen. I tillegg vet man at mange har behov for (i større eller mindre grad) å dempe ytre stimuli. Miljøet på sansesenteret er tilrettelagt for dette og mange kan dra nytte av eksempelvis samtaler eller avspenning i en annerledes form. Vi har også hatt besøk fra deltakere i arbeidsgruppen ”Aktiv omsorg” som er en del av Omsorgsplanen for Namsos kommune. Vi har tatt initiativ til å invitere de

med på å prøve ut Namsos Sansesenter som en del av de tiltak som skal igangsettes i dette arbeidet. I forhold til eldre, og da spesielt demente, er det å være i øyeblikket/nuet en viktig del av deres opplevelse av virkelighet. Å kunne dele disse ”nuene” med andre vil derfor gi en opplevelse av samhørighet både for hjelpere og pasienter. Også her ser man at Namsos Sansesenter kan være en kartleggingsarena med tanke på kommunikasjon, interesser og relasjonsbygging.

D. Namsos kommune totalt

- Funksjonshemmede / barn med spesielle behov i barnehager og skoler.
- Familiens hus
- Rehabilitering
- Pårørende til funksjonshemmede / personer med spesielle behov

Det vil være et mål å kunne gi et tilbud til alle funksjonshemmede i kommunen som kan ha utbytte av tilbudet. Ved å tilby tjenesten til undervisningsetaten, avlastningstjenesten og brukere / pårørende vil en nå de fleste aktuelle brukere i kommunen. Videre vil det også være andre personer med spesielle behov som kan dra nytte av Sansesenteret. Eksempler på dette kan være å benytte sansesenteret i forbindelse med tidlig stimulering, samtalegrupper for barn / ungdom (begge disse vil komme inn under Familiens hus). Mandags- og tirsdagsklubben som drives av HiNT-studenter, kan også være en relevant målgruppe. Forebygging av utbrenthet, oppfølging av langtidssykemeldte (som vil være administrasjonsoppgaver eller arbeidsmiljøutvalget), er en annen målgruppe. En student ved HiNT har skrevet sin bacheloroppgave med fokus på forebygging av utbrenthet hos ansatte i pleie og omsorg. Hun konkluderer med at alle informantene i undersøkelsen hadde utbytte av å bruke sansesenteret, men at det var ulike rom som ga hver enkelt en opplevelse av avslapning.

Mulighetene er mange, men det er vanskelig å si noe om effekt i forhold til andre brukergrupper av Namsos Sansesenter. For oss vil det på sikt være viktig å gå ut med et bredt tilbud, slik at vi får erfaringer med andre brukergrupper som kan være relevante.

E. Brukere i nabokommuner / interkommunalt samarbeide

Etter hvert som erfaring og kompetanse er på plass ved Namsos sansesenter, var planen å stille lokalene til disposisjon for de nærliggende kommuner. Imidlertid har

det utviklet seg slik at nabokommuner benytter seg mer av tilbudet enn Namsos kommune. Vi har hatt besøk fra Overhalla kommune, Harran Oppvekstsenter, Nærøy kommune og Vikna kommune. Alle disse kommunene benyttet seg av tilbudet da det var studenter i praksis på Namsos Sansesenter og har valgt å fortsett etter at Senteret ble åpnet.

Den videre bruken av sanserommene vil være avhengig av finansiering. Samarbeid mellom nabokommuner vil føre til økt bruk og lettere finansiere den daglige bruk etter prosjektperioden.

6.3. Opplæring av brukernes hjelpere som kan assistere brukerne på sansesenteret

Det har blitt utarbeidet kurstilbud for hjelpere som bistår besøkende. Dette kurstilbudet tar utgangspunkt i den enkeltes hjelper personlige kompetanse, dvs. væremåte i samhandlingssituasjoner. Fokuset ligger på hvordan man på en best mulig måte kan tilrettelegge for opplevelser for den besøkende. (se kap.5.1.) *Enabling* – å gjøre mulig, er sentralt i Snoezelen og også Namsos sansesenter. Å selv få bestemme hva man vil utforske er viktig, uansett alder, diagnose eller funksjonshemming. Formålet er at sansestimuleringen gis i en trygg, tillitsfylt og rolig atmosfære.

Hjelperens personlige kompetanse i forhold til å være nær og tilstede der brukeren er, blir derfor viktig. Å være en god hjelper innebærer blant annet at man kjenner brukerens interesser og behov, slik at han eller hun får mest mulig ut av Snoezelen. Hjelperen skal respektere brukerens valg og behov for rom og tid. Med andre ord, gi brukeren tid til å oppleve og erfare i eget tempo. Dette betyr at man ikke skal gripe inn for mye eller korrigere for mye ut fra egne erfaringer. Hjelperen skal tilrettelegge slik at brukeren opplever at man ”Snoezler” sammen.

Med andre ord, alle mennesker har forutsetninger til å skape sitt eget miljø, sin egen livsverden. Å kjenne at man lever og at man er en deltaker i denne verden, gir en tilfredsstillende. Når man kjenner og gjør seg erfaringer med at en har valg i forhold til eget liv, og ikke er avhengig av andre, er man i en unik posisjon. Dersom man av en eller annen årsak må gi fra seg denne uavhengigheten, vil man bli avhengig av andre. Alle erfarer og opplever sin verden på ulike måter, også mennesker med funksjonshemminger.

Det ble fort klart gjennom erfaringer fra besøkende at det er viktig at hjelperne selv prøver ut tilgjengelig utstyr og kan få råd og veiledning på bruk av gjenstander / hjelpemidler på sansesenteret. Dermed kan man finne ut hvordan man skal forholde seg til egne opplevelser slik at brukeren blir satt i fokus. I begynnelsen hadde vi hjelpere / pårørende på besøk som ble for overveldet av inntrykk, slik at brukeren kom i bakgrunnen. Noen brukere ble presentert for mange inntrykk i rask rekkefølge, mens andre hjelpere ofte skrudde på alle effektene på et rom, for så å presentere det for brukeren. Vi hadde også eksempler på hjelpere som kom flere sammen og hadde med seg en bruker. Ofte ble det da samtaler og diskusjoner mellom de ansatte og brukeren ble ”glemt” eller forstyrret. Vi erfarte også at det ble forstyrrende for

brukeren om kontaktpersonen eller studentene på sansesenteret forsøkte å veilede hjelpere under selve besøket på de ulike rommene. Ut fra disse erfaringene ble det besluttet at Namsos Sansesenter ikke leier ut rom før hjelpere har gjennomført kurs.

Det vil være viktig å gjøre et skille på intensjonen bak besøket. For noen kan det være opplevelsesaspektet som er det sentrale. Det vil med andre ord si at noen ønsker å benytte seg av Sansesenteret som en fritidsaktivitet eller som en aktivitetsarena generelt. Hos andre (f. eks. skole, PPT) kan det være opplæringsaspektet som blir vektlagt. For andre igjen (f. eks. helsesøster, fysioterapeuter) kan behandling være målet med besøket.

Namsos sansesenter kan være en kartleggingsarena i forhold til både motorikk, kommunikasjon og samspill. Enkelte ønsker å besøke sansesenteret for å få et innblikk (og inntrykk) med seg hjem for å få ideer til egen utforming av tilsvarende tilbud i f. eks forlengelsen av et rom eller en leilighet som skal tilrettelegges. Mulighetene er mange og det vil være viktig at de besøkende har gjort seg opp noen tanker om hvordan de ønsker å benytte seg av tilbudet. Besøksskjemaet hjelper til slik at kontaktpersonen på Sansesenteret kan forberede rommene ut fra hensikten med bruken av Namsos Sansesenter. På denne måten mener vi at vi kan kvalitetssikre tilbudet, samtidig som det gir en god dokumentasjon på bruken av Namsos sansesenter.

6.4. Utvikle sansesenteret som praksis og opplæringsarena for studenter og ansatte i Namsos kommune

HiNT ønsker fortsatt samarbeid med Namsos Sansesenter både som læringsarena i praksis og som øvelsesarena for studenter i forlengelse av undervisning / teori. Det ble i 2004 utarbeidet et forslag på en kontrakt mellom Namsos kommune og HiNT, ved vernepleierutdanningen. Denne kontrakten vil bli revidert og det vil som en følge av denne rapporten ligge som vedlegg. HiNT bidro med en engangsinvestering i 2003 på 100 000 kroner. Man kan likevel ikke påregne at Namsos kommune skal gi HiNT fri inngang på Namsos Sansesenter etter at det er kommet i ordinær drift.

Mitt forslag i den nye reviderte kontrakten vil derfor være at vernepleierstudenter ved HiNT skal kunne benytte seg av Namsos Sansesenter som opplæringsarena inntil fire dager pr år, så lenge det er ansatt ved HiNT som drifter Namsos Sansesenter og som har ansvaret for opplæringen av studentene. Dersom HiNT ønsker å benytte seg av tilbudet utover dette, skal det betales en fast sum på 1500 kr pr dag i leie av lokaler og ansatt ved Namsos Sansesenter. HiNT skal fortrinnsvis benytte seg av dager da senteret ikke er åpent for andre besøkende.

Denne kontrakten bør evalueres hvert år, slik at man holder seg oppdatert på hvilke krav og forventninger som ligger i samarbeidet og kontrakten til en hver tid.

Vi har hatt 2. og 3. årsstudenter i alternativ praksis de tre siste årene. Dette har fungert bra, med utgangspunkt i at det er en praksis som krever mye selvstendighet i forhold til å gi praksisen et faglig innhold. Dette ut fra at det ikke har vært drift på senteret før det siste halvåret, slik at det har fordret at studentene selv har tatt kontakt med aktuelle besøkende. For Namsos Sansesenter har det gitt verdifulle erfaringer i forhold til å registrere antall besøkende, interesse og behov for et slikt tilbud i distriktet.

7. Oppsummering

Målet med prosjektet var å legge ned prosjektgruppen, og la Namsos Sansesenter bli en naturlig del av den ordinære drift i Namsos Kommune. Dette målet er fremdeles ikke nådd. Det vil i fortsettelsen være viktig å ha fokus på organisering og drift av tjenesten. I løpet av prosjektperioden har vi fått mange verdifulle erfaringer, som er nødvendige for å videreutvikle tilbudet. Tilbakemeldinger fra ansatte og brukere som har benyttet seg av Namsos Sansesenter er entydige på at dette er et godt tilbud som mange kan dra nytte av. Den største utfordringen er imidlertid hvordan dette tilbudet skal overleve blant andre tjenester i Namsos kommune.

Jeg velger å oppsummere prosjektet med følgende punkter:

1. Organisering og drift av Namsos Sansesenter

Namsos Sansesenter er medlem i det norske Snoezelen nettverket, og mottar medlemsblad som inneholder invitasjoner til bl.a. kurs og konferanser. Det norske nettverket har en egen nettside, og er i ferd med å kartlegge senter som er etablert. Pr i dag har Namsos Sansesenter, et nærmest passivt medlemskap.

I løpet av prosjektet, har det blitt utarbeidet rutiner og retningslinjer, samt et kurstilbud som er godt og praktisk. Vi har utarbeidet prislister, bookingskjema og fakturagrunnlag. Videre er det utarbeidet rutiner for vasking av rom og utstyr, samt besøksskjema. Den største utfordringen ligger i at det er vanskelig å vite hvorfor det ikke er flere i Namsos kommune som benytter seg av Sansesenteret, men en kan anta at det handler om økonomi, jfr. pålegg om å redusere forbruket innenfor helse- og sosial sektoren. Et annet moment er at det er vanskelig å orientere seg om hvem det er som får informasjonen som blir sendt ut til ledere, og om denne blir videresendt ut til brukere som ønsker å benytte Sansesenteret. I utgangspunktet hadde vi tatt et forbehold om at det var personer med utviklingshemming, psykiske lidelser og demente som var målgruppen. Pr i dag har vi vært aktive overfor bofellesskap i Namsos kommune og avlastningsbolig, uten særlig respons (unntak distrikt sør). For å imøtekomme disse utfordringer bør en se på følgende tiltak:

- Medlemsaktiviteten i det norske Snoezelen nettverket bør økes, slik at en kan få erfaringer og dra nytte av andre godt etablerte Snoezelen sentre med tanke på

utforming av tilbudet. Det bør også satses på å få meldt inn Namsos Sansesenter i forbindelse med kartleggingen som er igangsatt.

- Før jul har vi som målsetning å gi samme tilbud / informasjon til ansatte på bo og service senter samt sykeheimen og psykiatritjenesten i kommunen.
- Det bør kartlegges hvem som kan være interessert i å benytte seg av Namsos sansesenter generelt i kommunen, om det er som opplæringsarena (PPT, skoler), behandlingsarena (Helsesøster, fysioterapi, BUP, psykiatritjenesten (kommune og foretak)) eller som en aktivitet (bo og service sentra, omsorgsboliger, avlastningsbolig, dagsenter). Det hadde også vært interessant å se nærmere på Sansesenteret i forhold til HMS arbeid som en del av det forebyggende arbeidet, i første omgang Namsos kommune.
- På sikt kan det også være aktuelt å invitere med andre kommuner i dette prosjektet, slik at Namsos Sansesenter kan utvikles til å bli et regionalt Sansesenter.

2. Beliggenhet

Tilbakemeldinger fra ansatte i Namsos kommune, kommer i form av at det er lang avstand og at Senterets beliggenhet er en ulempe. Likeledes er bemanningssituasjonen i omsorgsboliger brukt som argument for at senteret ikke benyttes. Utfordringen består av at den enkelte bruker er avhengig av å ha med seg en hjelper, og at det da blir vanskelig å gjennomføre et besøk på grunn av bemanning. For å imøtekomme disse utfordringer bør en se på følgende tiltak:

- I forbindelse med beliggenhet og ankomst til senteret, kan brukere benytte seg av eksempelvis TT kort.
- Fritidskontakter kan benyttes dersom det er behov for å benytte Sansesenteret på ettermiddagstid eller helg. Videre kan en på lang sikt, se for seg et tettere samarbeid med NAV i forbindelse med refusjon, dersom et besøk på Sansesenteret benyttes i forhold til behandling.

3. Organisatorisk plassering

Slik Namsos Sansesenter er organisert pr i dag, ligger det under helse- og sosial sjefen tilknyttet en distriktsleder. Det synes som en utfordring at Namsos Sansesenter har en beliggenhet ved siden av, og i tilknytning til, omsorgsboliger.

- Det bør derfor settes fokus på hvordan man skal skille ut Namsos Sansesenter fra omsorgsboligene gjennom et eget driftbudsjett.

- Det bør også drøftes hvor i organisasjonen Namsos Sansesenter skal være. Det som bør diskuteres er på hvilke områder det kan være hensiktsmessig å plassere Namsos Sansesenter ut fra økonomi og brukerbehov.
 - Alternativt kan en tenke seg at Namsos Sansesenter er et kulturtilbud i forhold til fritidsaktiviteter og at kulturetaten kan være en relevant plassering. På den andre siden kan det like gjerne være et opplæringstilbud, og kan i så måte plasseres under oppvekstetaten, eller er det slik at den beste plasseringen er under helse- og sosial etaten?

4. 50 % stilling knyttet til sansesenteret.

I løpet av prosjektet har det blitt arbeidet med å frigjøre en 100 % stilling som skal benyttes på Namsos Sansesenter. Denne stillingen har blitt frigjort fra omsorgsboligene i Klinga. Det kan også her diskuteres om dette er riktig eller om man skulle ha satt inn friske midler jfr. Punkt 1.2. Denne stillingen ble frigjort og det ble besluttet at 50 % av stillingen skulle lyses ut i første omgang, og at den andre 50 % skulle settes i vakanse. Dette var en riktig beslutning med tanke på at Senteret bør ha en fleksibel åpningstid, slik at to 50 % stillinger kunne ha utfyllt hverandre. Da det ble kjent at Senteret ikke hadde noen stillingsprosent, medførte det en reduksjon på åpningstiden tilsvarende 10 % stilling, og Gunn Eva S. Myren fortsatte i en 40 % stilling, utleid fra HiNT (Se kap. 5.2).

Da Namsos Sansesenter åpnet i september, ble åpningstiden fastsatt til hver tirsdag og fredag ukentlig med åpningstid for besøkende mellom kl.09.00 og 15.00, med utgangspunkt i en 40 % stilling. Frem til nå har dette fungert godt med tanke på antall besøkende og gjennomføring av kurs. Fra midten av November 2008 frem til påsken 2009, vil det i tillegg være to 3. års studenter som skal ha praksis på Sansesenteret. Dette vil bidra til at vi kan være mer fleksible med åpningstiden i denne perioden.

Med bakgrunn i at det pr i dag ikke er en stilling knyttet til Namsos Sansesenter vil det helt klart legge noen føringer for den videre drift.

- Et alternativ er å leie inn en ansatt fra HiNT som fortsetter driften inntil videre ved at man søker på praksismidler, men det vil fortsatt ikke være avsatte kommunale lønnsmidler til dette. Videre gir det noen utfordringer som nevnt under kap. 6.4.
- Det vil være naturlig at dette er en sak som bør diskuteres mellom distriktsleder og helse-og sosialsjef.
- I det videre arbeidet er det viktig for den som er i midlertidig stilling ved Namsos Sansesenter at det arbeides med å synliggjøre Namsos Sansesenter som et godt tilbud

for mange og ulike målgrupper. Kontakt med lokale politikere og informasjon om Namsos Sansesenter til formannskap, kan være et alternativ.

- I forhold til å sikre at man har besøkende / brukere ved Namsos Sansesenter, kan et annet tiltak være å legge ut et bookingsystem på nett, slik at besøkende kan bestille timer selv.

5. Ressurser til drift av Namsos Sansesenter

Det er ikke avsatt økonomiske midler til drift av Namsos Sansesenter. Dette vil legge noen føringer for hvordan man skal kunne opprettholde et tilbud /tjeneste som ikke er lovpålagt. Namsos Sansesenter er det eneste i sitt slag i Namdalen, og kan gi et tilbud som hele regionen kan benytte seg av. Det bør derfor satses på å få andre kommuner delaktige i prosjektet.

- Aktivt informasjonsarbeid og synliggjøring av tilbudet som er opprettet, slik at det kommer flere besøkende (både kommunalt og regionalt).
- Kontaktpersonen på Namsos Sansesenter må søke om økonomiske midler til innkjøp av utstyr, samt vedlikehold gjennom ulike fond.

Eksempler her kan være

- Gjensidige fondet
- Regionalt næringsfond.

6. Samarbeid mellom Namsos kommune og Høgskolen i Nord - Trøndelag

I forbindelse med skrivingen av denne rapporten, viser det seg at samarbeidet mellom Namsos kommune og HiNT vedr. Namsos Sansesenter startet i 2002. Det har vært et langvarig samarbeid og er kanskje det lengste prosjektet som vernepleierutdanningen ved HiNT har vært involvert i. Det er blitt skrevet en del rapporter i løpet av perioden, både fra studenter og ansatte fra HiNT. Det er i løpet av prosjektperioden utformet forslag til en ny samarbeidsavtale slik at samarbeid mellom Namsos kommune og Namsos Sansesenter blir formalisert.

Litteratur

Dalen, T (1997). *Snoezelen. Et opplæringsmiljø for barn med store og sammensatte lærevansker*. Hovedoppgave til 3. avd, hovedfagseksamen i spesialpedagogikk, universitetet i Oslo.

Moffat, N., P. Parker, M. Garside, C. Freeman (1993). *Snoezelen – An Experience for People with Dementia*. Chesterfield: Rompa

Reddon, John m.fl.(2004) I *Current Psychology*/Fall 2004, Vol. 23, No. 3, pp. 225-237

Schmidt, L. (1993). *Farven og lyset. Studier i Goethes farvelære*. København: Klematis A/S

Solum, Gunn Eva (2007) *Snoezelen - En kulturpizza? Betragtninger fra personer med utviklingshemming om Snoezelen som fritidsaktivitet*. Avdeling for samfunnsfag, Bodø: HiBO. Masteroppgave i sosialt arbeid.

Svebak, E.M. (1996). *Opplæring av kommunikasjonsferdigheter hos små barn med store og sammensatte lærevansker*. Ottestad: Snoezelen - senteret

Wolf, J. (1990). *Den farvede verden*. København: Munksgaard

VEDLEGG 1:

Oversikt over milepæler i samarbeidet med Namsos kommune og HiNT

2002

Marit Haugenes ved Vernepleier utdanningen tar initiativ til et samarbeid med Namsos kommune vedr. bruk av Namsos Sansesenter som øvingsavdeling.

2003

HiNT bevilger 100 000 kroner som en engangsinvestering til innkjøp av utstyr (det hvite rommet)

2003-04

Samarbeidsprosjekt v/ Gunn Eva Solum og Eva Johnsen og Karin Martinussen.

Fokus: Bruk av Namsos Sansesenter som øvingsarena for vernepleierstudentene ved HiNT

2005

Gunn Eva Solum begynner masterstudie ved HiBO – Sosialt arbeid

2005-06

To studenter i alternativ praksis 3

Sommeren 2006

Studentkube med studenter fra ingeniør, multimedia og vpl

2006

Feltarbeid på sansesenteret i forbindelse med masteroppgave

2007

Renate Wester vernepleierstudent ved HiNT skriver en bachelor om Namsos Sansesenter og forebygging av utbrenthet

2007

Gunn Eva Solum er ferdig med masteroppgaven – Tittel: Snoezelen en kulturpizza?

2007-08

Samarbeidsprosjekt med Namsos kommune og HiNT

2007-08

Tre studenter i alternativ praksis 2

2008-2009

To studenter i alternativ praksis 3

VEDLEGG 2

Rapporter / dokumenter som er skrevet av ansatte / studenter ved HiNT i perioden 2002-2008:

- Johnsen, E. og G.E. Solum(2004): *Snoezelen – en arena for samspill og utvikling av kompetanse.*
HiNT notat nr: 163
- Solum , G.E (2004): Undervisning : *”Basal stimulering- Snoezelen- læring, mestring og opplevelse”*
Power- point presentasjon brukt i undervisning til 2. års studenter.
- Flått, Kari-Anne(2006): *Det blå rommet*
Bacheloroppgave, Vernepleierutdanningen
- Arnø, Elin og Renate Wester(2006): *Praksisrapport fra Namsos Sansesenter*
(Alternativ praksis 3)
- Alstad, Rolf, Stafto, Karl Marius (ingeniør)
Klaussen, Kristen (multimedia)
Wester, Renate (vernepleier) (2006): *Rapport for studentkube ”Videreutvikling av Namsos Sansesenter”.*
- Wester, Renate (2006): *Rapport ”Alternativ praksis for 3.års vernepleierstudenter”*
- Solum, G.E(2007): *”Snoezelen – en kulturpizza? Betraktninger fra personer med utviklingshemming om snoezelen som fritidsaktivitet”*
http://brage.bibsys.no/hint/handle/URN:NBN:no-bibsys_brage_4438
- Wester, Renate (2007) *”På hvilken måte kan Snoezelen bidra til å forebygge utbrenthet hos ansatte i pleie og omsorg?”*
Bacheloroppgave, vernepleierutdanningen
- Tiller, Anette
Aune, Beate og
Nilsen, Cathrine(2008): *Praksisrapport fra Namsos Sansesenter*
(Alternativ praksis 3)
- Myren, Solum G.E (2008): *”Velkommen til Namsos Sansesenter”* Rapport

VEDLEGG 3:

Søknad og svar fra Gjensidige fondet

Skjema

Tittel Søknad Gjensidigefondet
Forretningsomraade privat
Portal InternettPortalen
Åpnet fra pålogget
løsning Nei

Søknad Gjensidigefondet

Innsendt 01.10.2007 klokken 09:36:19

Kontaktinformasjon

Bedriftsnavn Namsos kommune
Organisasjonsnr 942875967

Besøksadresse

Land Norge
Adresse Serviceboks 1006
Postnummer 7809
Poststed namsos
Gjensidigekunde Ja

Organisasjon

Antall medlemmer Ca. 12000 innbyggere
Organisasjonens
formål En by å trives i

Kontaktperson

Navn terje otto haukø
E-postadresse terje.otto.hauko@namsos.kommune
Telefonnr dagtid 74217407
Annet telefonnr 74217100

Søknad

Tema	Aktivitet for alle. Sansesenter
Beløpsgrenser	Beløp mellom 0 og 200 000 kroner
Eksakt beløp	80264,-
Beskrivelse	<p>Søknad om økonomiske midler fra Gjensidigefondet 2007 Namsos sansesenter søker om økonomiske midler fra Gjensidigefondet med bakgrunn i følgende: Fritidskonteksten har en frivillighets dimensjon som er viktig for alle mennesker i forhold til å realisere seg selv, og utvikle seg selv som menneske. Personer med funksjonshemming har som funksjonsfriske, ulike behov i forhold til aktiviteter og opplevelser. Mange funksjonshemmede har ikke den samme muligheten som andre i fht opplevelser og deltakelse i fritidsaktiviteter. Kultur og opplevelser kan inngå som aktiviteter hvor man henter inn ny energi eller er i situasjoner hvor man kan føle seg avslappet. Funksjonsfriske oppsøker aktiviteter og opplevelser som er etter egne interesser. Å bestemme selv hva man skal gjøre eller hvordan man vil tilbringe fritiden, er en selvfølge for mange av oss. For funksjonshemmede er det ingen selvfølge. Omgivelsene på Namsos sansesenter preget av et behagelig multisensorisk miljø. Sansene stimuleres ved hjelp av spesielle kombinasjoner av musikk, lyd, lyseffekter, vibrasjoner, følbare inntrykk og ulike lukter. Alle kan delta ut fra at det ikke settes krav til mestring, men det er opplevelser som er det sentrale i denne sammenhengen. Namsos sansesenter er tilrettelagt i forhold til fysisk tilgjengelighet og kan tilby ulike og varierende aktiviteter ut fra den enkeltes behov og interesser. Her finnes bl.a. et aktivitetsrom i forhold til fysisk aktivitet med baller i ulike størrelser og varianter, musikkrom med rytmeinstrumenter og et lysorgel, et rom har en vibroakustisk stol (musikk/massasje stol), boblebad, ballbasseng, etc. Å være en del av et sosialt fellesskap er viktig for alle mennesker. Spesielt viktig er det for personer med funksjonshemming som har en økt risiko for å bli isolert, eller ekskludert fra sosiale fellesskap på grunn av funksjonshemmingen. I tillegg vet man at personer med utviklingshemming spesielt, i mindre grad enn andre etablerer relasjoner bygd på gjensidige valg. Ofte har de venner som er betalte (ansatte, fritidskontakter, støttekontakter, etc). Deltakelse i aktiviteter kan således være en arena for å utvide det sosiale nettverket og etablere relasjoner som er preget av gjensidighet og valg. For funksjonshemmede handler dette både om både trygghet og helse i forhold til livskvalitets dimensjonen. Med bakgrunn i dette søker derfor Namsos sansesenter om midler til innkjøp av utstyr til bruk i sansesenteret hvor opplevelse og aktivitet er det sentrale. Vi ønsker med andre ord å bygge opp et kvalitativt tilbud til personer med funksjonshemming. Dessverre mangler vi fortsatt noe utstyr som må være på plass før senteret åpner. Budsjett: Soft bowlingsett a 392,- 392,- 2 stk Sittepute (Balansetrening) a 340,- 680,- Brannsikker krabbetunnel - a 1568,- 1568,- 2 stk Myk stol som formes etter kroppen a 3438,- 6876,- 10 stk Gulvputer a 3781,- 37810,- Linelite dusj a 2098,- 2098,- Massasje fisk a 576,- 576,- Magisk speil a 523,- 523,- Astrofliser (stjernehimme) a 29741,- SUM: 80264,-</p>

Kjære søker

Vi har den glede å informere om at søknaden din er innvilget.
Våre kunder som har foretatt utvelgelsen mener at ditt prosjekt kommer godt inn under Gjensidigefondets kriterier:

Tema for Gjensidigefondets satsingsområde i første tildelingsrunde var ”Vel hjem”. Midlene skulle stimulere til gode allmennyttige tiltak og både offentlige og private aktører kunne søke. Vi ønsket spesielt å dele ut midler som støttet prosjekter som fremmer trygghet og helse. Tiltakene måtte være forebyggende, utviklende, engasjerende og samfunnsbyggende.

Du vil bli kontaktet av en representant fra oss for nærmere avtale om overlevering av sjekk.

Før vi kan utbetale midlene er vi avhengige at du sender oss kontonummer midlene skal overføres til og eventuelle godkjenninger fra kommunen eller andre instanser dersom dette trengs. Send informasjonen til oss ved å returnere denne e-posten. Det er viktig at emne/tittel feltet ikke blir endret.

Midlene vil bli overført i løpet av to uker etter mottatt kontonummer og godkjenninger. Dersom vi ikke har mottatt kontonummer og nødvendige godkjenninger i løpet av 6. mnd fra dags dato, vil innvilgelsen frafalle. Midlene vil da bli overført til neste utdeling.

Vi vil følge fremdriften av ditt prosjekt. Vi ønsker rapport med bilder under prosjektets arbeid, og ved ferdigstillelse, referer til ditt saksnr.

Lykke til.

Med vennlig hilsen

Siri Raste
Leder, Gjensidigefondet

VEDLEGG 4: KURS FOR HJELPERE

Kurs for hjelpere Introduksjon til sansesenteret og hjelperollen

Namsos Sansesenter Gunn Eva
S. Myren

1

Snoezelen

- Nederland på 70 -tallet

Snuffelen = å lukte / snuse

Dozelen = å døse

Aktivitet

Namsos Sansesenter Gunn Eva
S. Myren

Passivitet

2

Snoezelen

- Bygger på humanetisk filosofi - mennesket og miljøet i et helhetlig perspektiv
 - alle er vi annerledes og enestående.
 - Koble på ulike teorier
 - Opplæring - kommunikasjon, relasjon, osv
- Formålet var: Å øke livskvaliteten til personer med multifunksjonshemming

Namsos Sansesenter Gunn Eva
S. Myren

3

Mål med Snoezelen

- Gi kontrollerte sansestimulerende opplevelse slik at sansene stimuleres til nysgjerrighet og utforskning på eget initiativ, sammen med en trygg nærpersion.

Namsos Sansesenter Gunn Eva
S. Myren

4

Namsos Sansesenter

- Snoezelen er et tilrettelagt miljø som stimulerer våre sanser med bl.a. følbare inntrykk, musikk, lyd, vibrasjon og lyseffekter. Det legges vekt på **AKTIVITET** og **PASSIVITET**.
- Snoezelen legger til rette for:
 - OPPLEVELSE
 - OPPLÆRING
 - BEHANDLING

Namsos Sansesenter Gunn Eva
S. Myren

5

Snoezelen - tre momenter

- Omgivelser hvor muligheter til forsterkning og demping av stimulering av alle sanser er spesielt tilrettelagt - sansestimulering.
- Et behagelig og innbydende miljø - utforming og farger på rom
- Trygghet - enabling / hjelperollen

Namsos Sansesenter Gunn Eva
S. Myren

6

Basal sansestimulering - forutsetning for menneskets utvikling.

- Muligheten til å oppleve verden gjennom sansing og erfaring lærer et menneske hvordan egen kropp fungerer, relasjoner mellom ting, mellom mennesker og ting og relasjoner mellom personer.

Namsos Sansesenter Gunn Eva
S. Myren

7

Sansene

- **7 sanser**
- **Primære:**
 - Vestibulær (balanse)
 - Taktil (berøring)
 - Kinestetisk (ledd-muskel)
- **Sekundære:**
 - Syn og hørsel
- **Lukt og smak** - kan ikke påvirkes av sansemotorisk stimulering

Namsos Sansesenter Gunn Eva
S. Myren

8

Hvordan påvirkes hjerne og kropp?

- Sanseropplevelse = næring for nervesystemet og grunnleggende for læring

Sanseintrykk → hjernen → bearbeidelse

Namsos Sansesenter Gunn Eva
S. Myren

9

Sansestimulering

- Hver sanseropplevelse er en form for informasjon som nervesystemet bruker til å produsere responser som tilpasser kropp og sinn til denne informasjonen.
- Hjernen trenger en stadig strøm av sensorisk næring for å utvikle seg og fungere.

Namsos Sansesenter Gunn Eva
S. Myren

10

Sanseintegrasjon - meningsfull bruk av sansene

- Utvelgelse av sanseintrykk som er viktige i den aktuelle situasjonen, utelukkelse av irrelevante sanseintrykk.
- Bør forgå automatisk på et ubevisst plan
- Adaptiv atferd eller adaptiv respons

Helhetlig samarbeid mellom sansene for at vi kan reagere passende i forhold til en situasjon.....

Namsos Sansesenter Gunn Eva
S. Myren

11

For mye - og for lite stimuli kan skape:

- Stress
- Isolasjon
- Kjedsomhet
- Selvskading
- Sinne
- Angst
- Depresjoner
-

Namsos Sansesenter Gunn Eva
S. Myren

12

Passe stimuli kan føre til:

- Økt selvoppfatning / kroppsbevissthet
- Glede
- Oppmerksomhet
- Dele opplevelser / øke samspill med omgivelser
- Kontroll av "meg selv"
- Ta valg
- Kroppsbevissthet

Namsos Sansesenter Gunn Eva
S. Myren

13

FARGENE

- Ulike farger fremkaller kjemiske reaksjoner i hjernen. Farger får oss til å reagere fysisk og psykisk.
- **RØD** - er en varm farge som virker oppkvikkende - blodsirkulasjonen og hjertefrekvensen øker. Obs. noen kan reagere på fargen med sinne.
- **BLÅ** - senker pulsen og virker svalende. Beroligende for den som er stresset og nervøs og har vanskelig for å sovne. Blå knytter mennesker sammen.
- **GUL** - gir en varm fornemmelse. Stimulerer innlæringssevnen og er kommunikasjonsfargen i psykologien.
- **GRØNN** - gir ro og friskhet, men kan også virke trettende.
- **HVIT** - tidløs, stimulerer til interaksjon, ro og avslapning.

Namsos Sansesenter Gunn Eva
S. Myren

14

I Snoezelen miljøet kan man:

- Eksperimentere
- Modulere sansesopplevelser
- Interessekartlegging
- Individ - tilpasse fysisk miljø
- Kognisjon - den grunnleggende evnen hjernen har til å behandle, lagre, hente fram og bearbeide informasjon til å løse problem
- Egenaktivitet
- Initiativ
- Skape samspill / kontakt

Namsos Sansesenter Gunn Eva
S. Myren

15

HJELPER ROLLEN

- Å være medmenneske
- Å tørre å gå fra hjernen til hjertet - legge bort forbehold om hva man kan og ikke kan
- Å tørre å legge bort rollen som pedagog / trener
- Å være tilstede

Namsos Sansesenter Gunn Eva
S. Myren

16

Hjelper rollen

- Å la den Andre bestemme innhold og tempo
- Å tie stille, lytte med alle sansene, følge etter den Andre
- Å tørre å være nær
- Å tro på den Andres evner til samvær /valg / kommunikasjon.

Namsos Sansesenter Gunn Eva
S. Myren

17

Hjelper rollen

- Å kunne se ressurser
- Å tørre å glede seg - fryde seg
- Å være et leende og lekende menneske
- Å kunne motta og gi glede
- Sette egne behov i bakgrunnen

Namsos Sansesenter Gunn Eva
S. Myren

18

Hjelper rollen

- Viktig:
 - Begynn forsiktig, da det er sterke stimuli
 - Ha samme rekkefølge på aktivitetene hver gang og avslutt aktiviteten mens det er gøy

Namsos sansesenter

Sentrale begreper:

- **Livskvalitet** - tilfredsstillelse av grunnleggende behov (ro, avslapning, spenning, aktivitet, samspill)
- **Opplevelse** - utforske, erfare og oppdage nye sider ved seg selv eller andre. Mye > <lite stimulering - individuelt
- **Mestring** - motivasjon og styrket selvfølelse

Vårt ønske for dere er:

- "Vi har alle opplevd et øyeblikk hvor vi har vært herre over våre egen handlinger og vår skjebne(...) I de tilfeller vi opplever dette, gripes vi av en følelse av begeistring og glede, som vi gjemmer på i våre hjerter og vil i ettertiden være i vår erindring som uttrykk for hvordan livet burde være" (Csikszentmihalyi 1991:11).

VEDLEGG 5

BOOKINGSYSTEM (XL DOKUMENT)

Booking Namsos Sansesenter

Priser:

1 time = 45 minutter

Interessekartlegging / omvisning (1-5 stk)		300 kroner pr.pers
Leie av hele senteret uten veileder (max. to hjelpere)		220 kroner pr.time pr.pers
Faste avtaler på enkelte rom (max. to hjelpere)		75 kroner pr.pers pr time
Kurs med kursbevis (max. 5 pr.gruppe)		300 kroner pr deltaker
Leie av hele senteret (grupper på tre eller flerre)		100 kroner pr. deltaker pr. time

Dato	Rødt	Blått	Grønt	Gult	Svart	Boblebad	Hvitt	Møterom
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								

VEDLEGG 6: FAKTURAGRUNNLAG

Namsos Sansesenter

Fakturagrunnlag

År	
Mnd	

Gruppe:

Kontaktperson

Adresse:

	Hele senteret med veileder	Hele senteret uten veileder	Kurs med kursbevis	Hele senteret (tre el.fl.)		
Antall	1	1	4	3		
Pris pr deltager	300	220	300	100		
Dato						
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						
20						
21						
22						
23						
24						
25						
26						
27						
28						
29						
30						
31						
Sum	0	0	0	0	0	0
Totalt	0					

Fakturagrunnlag sendes samlet til Bente Pedersen, sykeheimen den 31 hver mnd

Prisliste

**PRISER NAM SOS
SANSESENTER**

Det vil ikke være anledning til å leie senteret uten veileder tilstede, før hjelper har fullført kurs.

Alternativ	Innhold	Pr. deltaker	Pr. time (45 minutter)
1. (varighet ca. 1,5 time)	Leie av hele sansesenteret med veileder . <i>Veileder vil da vise leietakerne de ulike rommene, og bistå i bruken av de ulike rommene. Eks. ved interesse kartlegging / omvisning</i>	300,-	
2	Leie av hele sansesenteret uten veileder .	220,-	
3 Grupper på tre eller fl.	Leie av hele sansesenteret uten veileder	100,-	
4 (Varighet ca. 2,5 timer)	Kurs med kursbevis Teori + utprøving av hjelpemidler/utstyr	300,-	
5	Faste avtaler på enkelte rom (max to rom)	75,-	

VEDLEGG 8

Besøks og interessekartleggingskjema

*Namsos sansesenter
Besøksadr:
Andersmovegen 2
7820 SPILLUM*

Besøksskjema - interessekartlegging

Fyll inn informasjon i feltene nedenfor:

Navn (<i>på personen som henvisningen gjelder</i>):	Fødselsdato/personnummer:
--	----------------------------------

Bakgrunn for besøket (<i>beskrivelse av behov, ønsker, mål med interessekartleggingen</i>):
--

Henvisning fra (<i>navn på kontaktperson/ledsager</i>)	Telefon nummer (<i>kontaktperson/instans</i>):
Betalende instans (<i>navn på instans og evt.person</i>)	Adresse (<i>betalende instans</i>):

Antall personer som blir med: (<i>det anbefales at få personer blir med og som kjenner brukeren godt</i>)	
Dato for interessekartlegging (<i>føres på av fagpersoner ved Namsos sansesenter</i>):	Anndre opplysninger:

Funksjonskartlegging:

Målet er å gi en fremstilling av funksjonsnivå. Dette for å kunne tilpasse interessekartleggingen til målpersonens behov. Før på andre opplysninger, gjerne i form av vedlegg, dersom skjema er mangelfullt.

Fysisk funksjonsnivå: *ressurser, begrensninger, hjelpebehov*

Språk funksjon: *kommunikasjon og språkferdigheter, språkforståelse*

Psykisk funksjonsnivå: *ressurser, spesielle problemer*

Sanser: *syn, hørsel, lukt, berøring, vestibulær*

Interesser:

AKTIVITETER PÅ ROMMENE

DETTE ER MENT Å VÆRE ET
INSPIRASJONSHEFTE HVOR DERE
KAN FÅ IDEER TIL ULIKE
AKTIVITETER PÅ DE ULIKE
ROMMENE.

Har du en ide i forhold til noen av
rommene som ikke er beskrevet her, er
det fint om du kan si noen ord / komme
med forslag til aktiviteter. Ark og
skrivesaker står på kommoden nede i
gangen.

Takk😊

DET GRØNNE ROMMET

Grønt er i følge Goethes fargelære oppfriskende og livgivende. I vårt grønne rom er det plass for både aktivitet og fysisk utfoldelse, men også her kan man nyte roen i en krok av rommet.

Sansemotorikk:

Sansemotorikk er en betegnelse på at sansene gir beskjed til musklene om å utføre ulike motoriske ferdigheter. Altså samspillet mellom våre sanser og våre bevegelser. Alle trenger aktiviteter som stimulerer dette samspillet.

Sansemotorisk læring omfatter bl.a.

- å tilegne seg nye bevegelsesmønstre
- å forbedre bevegelsessansingen
- å bli mer nøyaktig i bevegelsen
- å kunne tilpasse bevegelsen etter varierende ytre forhold
- å bli mer stabil i forhold til forstyrrende elementer

For at ulike motoriske ferdigheter skal kunne oppøves, er vi avhengige av sansene våre.

Sansemotorisk trenig er et av flere tiltak som gir bl.a. barn et mer helhetlig bilde av seg selv og verden som omgir dem. I stor grad handler dette om:

- **Kroppsbevissthet**

Dette er vår ubevisste oppfatning av oss selv og vår egen kropp. Denne ubevisste kunnskapen danner grunnlaget for vår oppfatning av kroppsstillinger og kroppsbevegelser i forhold til oss selv og våre omgivelser. Kroppsbevisstheten er summen av alle minner om kroppsdelene og om de bevegelsene de har gjort. Med andre ord: Kroppsbevisstheten er hjernens kunnskap om hvordan vi skal bruke tidligere tillærte motoriske ferdigheter.

- **Koordinasjon**

Koordinasjon er nerve- og muskelsystemets evne til å samordne bevegelser, både i forhold til hverandre, og i forhold til omgivelsene. God bevegelsesevne rommer til sammen alle de komponentene vi kaller koordinative ferdigheter. Koordinasjon er viktig for at vi skal kunne skape et samspill mellom de ulike kroppsdelene og sansene våre. Et eksempel på dette kan være mottak av ball (øye-hånd koordinasjon).

Av sansemotoriske aktiviteter kan man her benytte:

- **Baller**

- Vi har store, små, myke, harde, tunge og lette baller. Baller med lukt og baller som ikke er helt runde. Baller med lyd, baller med sand og helt ordinære baller.

Aktivitetsforslag:

- Kaste / trille ball til hverandre
- Kaste på blink/ mål/ vegg
- Boccia (Bruk en liten ball til "målball", + x ant større baller. Her skal man forsøke å komme så nært inn til den lille ballen som mulig, samtidig slå bort motpartens baller)
- Baller med ujevne kanter styrker øye- /hånd koordinasjonen
- Noen baller er knudrete. Disse kan benyttes ved taktil (føle) stimulering, og som massasjeballer ved at de klemmes i hånden, eller rulles på eks. hender, føtter, rygg.
- Terapi ballen er den store lilla ballen. På denne kan man trene den vestibulære sansen. Eks. ved å sitte på ballen eller ligge på magen og rulle. Ved styrketrening kan den benyttes på ulike måter. Eks ligge på rygg med føttene på ballen. Hev og senk rumpa opp fra gulvet☺. Ballen kan også benyttes som "vanlig" ball ved eks kaste eller trille øvelser(grov motorisk)
- Medisin ballen er det tunge "lærkula". Egner seg ikke til å kaste til hverandre uten at medspiller klarer å ta i mot. Den kan trilles og løftes☺
- Kometballen ligger på det røde skapet. Slynges denne rundt, lager båndet fine mønster og farger. OBS. Her behøver man litt god plass☺.
- Wiggly Giggly ballen er den grønne og blå stripete ballen. Når du tar og rister på den / triller den, lager den lyd. Med denne ballen styrkes også orienteringssansen og er godt egnet for svaksynte.

- **Fallskjermen**

- Vi har en stor fallskjerm og denne egner seg best som gruppeaktivitet.

Aktivitetsforslag:

- Hold i fallskjermen og legg en liten eller stor ball i midten. (Ikke bruk tunge baller). Her er det om å gjøre at ballen ikke faller ut av fallskjermen når den enkelte deltaker rister /hever / senker fallskjermen eller kaster ballen i lufta☺.

- Løft fallskjermen høyt til værs og sett dere ned på rumpa - nå er alle "fanget" under fallskjermen.
- Legg fallskjermen på gulvet og bruk den som underlag for diverse spill med ball - her er det fantasien som setter grenser.
- Bevegelse til musikk - sett på musikken på det svarte rommet og la døra stå åpen☺.

• Klatre- og ribbevegg

- Sjekk at steinene er godt festet før klatring. Se eget skriv som ligger i skuffen i kommoden på det grønne rommet!

Aktivitetsforslag:

- Fest de blå og lilla gummi båndene til ribbeveggen ved å legge de over den ene ribben. Ta tak i to av båndene med hver hånd. Len deg bakover og trekk deg opp igjen. Du kan få en følelse av å falle bakover, så det bør stå noen bak i tilfelle....
- For å styrke arm muskulatur kan du sette en fot på båndet og trekke med en arm.
- Dra båndet mellom dere
- Ta tak i båndet med begge hendene og trekk
 - Også her er det vel fantasien som setter grenser
- Klatre opp og ned

• Krabbetunell

- Utfordrer hele kroppen og muskulaturen. Taktil stimulering og vestibulærstimulering.

Aktivitetsforslag:

- Krabb igjennom forlengs / baklengs
- Trill ball i gjennom
- Trekk noe etter deg eller skyv noe foran deg
- Legg deg inne i tunellen. Rull i vei☺...

Andre aktiviteter som stimulerer:

- Finmotorikken får trening når du forsøker å føre trekulen igjennom alle spiralene.
- Eller du kan bygge med treringene og lage et tårn?

- På veggen henger det opp noen runde plater - disse kan du ta og kjenne på
- På den røde boksen som henger på veggen ligger det noen hjul med snor på. Hva skjer når du tar en tråd i hver hånd og trekker fra og mot?
- Kanskje kan plastrørene lage noen merkelige lyder?
- Den sorte gyngen stimulerer også balanse....
- I plastforhenget kan du ta en "tørr dusj", eller du kan lage en hule??
- Den runde puten på gulvet ligger slik at når du setter deg ned, havner du under et blad. Her kan dere sitte sammen og se f.eks i føleboka, eller ta med noen gjenstander som man kan ta og føle på.
 - Eller bare ta en pust i bakken.....

DET SVARTE ROMMET

Det svarte rommet mystisk og spennende. For noen kan dette rommet være i overkant spennende, så vær obs når du presenterer dette rommet for brukeren.

For noen kan løsningen være å slå på taklyset og presentere rommet for brukeren mens det er belyst. En annen løsning kan være å la døra stå åpen. Det svarte rommet vil av noen oppleves som behagelig, for andre frembringe et ubehag. Observasjon av bruker er derfor viktig.

Det svarte rommet er godt egnet for personer med synshemming på grunn av de sterke kontrastene.

Av sanse aktiviteter kan man her benytte:

- **Spillstol**

- Har innebygde høytere. Stimulerer vestibulær - og hørselsans. Skal denne benyttes må man koble til CD spiller. Volum og bass styrke reguleres ved hjelp av to små, flate knapper som er montert på stolens høyre side. Ulike CDer finner du i boksen som står på hylla.

- **Madrass**

- Noen foretrekker å ligge på gulvet på madrass. Om dette er ønskelig kan stolen kobles fra ved å trekke ut ledningene som er koblet til stolen på høyre side. Madrass finner du på det grønne rommet.

- **Puter og pledd**

- Vi har svarte og hvite puter som ligger på gulvet. Disse er myke og behagelige, gode å ta på. Fleecepleddet kan du bre over deg.

- **Black light (ultra fiolett lys)**

- Lyset gjør at gjenstander i rommet lyser. Blant disse gjenstandene er stjerner i tak og på vegger. Akrylstavene er gode å holde og finnes i flere farger og varianter.
- Selvlysende tau henger på veggen foran speilet. Også disse kan man benytte seg av.
- På hylla står det "spøkelses" som gløder, og her er det også små lamper som kan settes på for å forsterke synsinntrykk.
- I gulvet ved siden av stolen står en white board tavle. Denne kan du skrive på med de selvlysende tusjene, eller kanskje du vil tegne på speilet?

DET GULE ROMMET

Det gule rommet er dedikert til musikk og samspill. Gul er en av de tre primærfargene og fremstår som ren. Gul fargen gir en varm fornemmelse og stimulerer til kreativitet. I følge psykologien er gul kommunikasjonsfargen. Rommet innbyr til auditiv stimulering, men også visuell og taktil stimulering. På det gule rommet kan man "Snozle" sammen som aktivt eller passiv.

Av sanse aktiviteter kan man her benytte:

- **Taktil stimulering**
 - På madrassen kan dere sitte sammen og kjenne på de fargerike dyrene som ligger i den blå kurven på veggen. Veggplatene kan taes ned fra veggen og benyttes til taktil stimulering over hele kroppen.
- **Lysorgelet**
 - Kobler du til ved å følge bruksanvisningen som henger på veggen ved siden av.
- **Rytme instrument**
 - På veggen og i kommoden finner du ulike instrumenter som du kan spille på.
 - Bjeller finner man i mange ulike utgaver og utforminger. Det finnes enkle bjeller som bare kan lage en tone, og det finnes bjeller som er festet sammen. Bjeller som kan festes på hender / føtter eller større som man bruker begge hendene på eks. den store bjella.

- Kastanjettene består av to skålformede trestykke som er festet sammen. Lyd får en ved å slå disse delene sammen. Opphavet til kastanjettene er litt usikkert, men trolig kom de fra Egypt eller Hellas, men instrumentet ble videreutviklet til det er i dag i Spania.

- Maracas lager lyd ved at du rister på dem. Maracas hører sammen i par som har litt ulik tone. Opphavet til maracas finner man i Latin-Amerika.

- Triangel består av en rund stålstav som er bøyd i tre like lange deler med et hjørne oppe. Triangel finner man i mange ulike størrelser. En spiller på triangelet ved å slå med en eller to stålstaver enten utenpå triangelen eller inne i et hjørne. Stålstaver finner du også i kommodeskuffen.

- Tamburinen er kjent helt tilbake til Bibelske tider. Den stammer trolig fra Egypt eller Irak. Tamburinen er en ramme som har et skinn over seg, og kan derfor brukes som tromme og/eller bjeller som en kan bruke til å lage raslelyder.

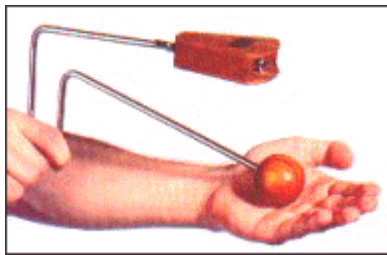

- Treblokkene får en lyd på ved å slå på de med ei stikke. Hull i treblokka sørger da for resonans. Treblokkene er vanligvis opp til 18 cm. lange. Instrumentet kom opprinnelig frå Kina.

▪ Dette er cabasa. Den lager en raslende lyd ved at du legger hånden rundt "perlekjeden" og vrir frem og tilbake.

- Vibraslap kommer fra Latin Amreika. Lager en vibrerende lyd.

- Klokkespillet henger på veggen og lager en ren, klar lyd.
- Tordenskrallen kan du riste på, eller dra i spiralviren som henger under. (Obs. den lager høy lyd).
- Trommene finner du i nederste skuff - mange lyder kan du lage her.
- Rytme eggene er små og gode å holde i. Kan du slå din egen hjerterytm?

DET RØDE ROMMET

Rødt er en annen primær farge. Det er en varm og aktiv. Det røde rommet skal innby til aktivitet alene eller sammen med andre.

Av sansemotoriske aktiviteter kan man her benytte:

- **Ballbassenget**

- Ballbassenget er hovedgjenstanden på det røde rommet. Det kobles til ved å sette i stikk kontakten. Lyden som benevner fargene er på engelsk. Om du ikke ønsker lyd, kan denne skrues ned ved å vri knappen mot høyre. Bassenget gir en taktil stimulering og kan bidra til økt kroppsbevissthet.

Aktivitetsforslag:

- Her kan du synke ned i baller som er gjennomsiktige og som får sin fargeeffekt ved hjelp av lysene i bunnen av bassenget. Om du ønsker det, kan du selv skifte farger ved å trykke på de firkantede merkene på bassengkanten. Du må kanskje bruke litt kraft?
- Fra bassenget kan du også kaste blink☺.

Andre aktiviteter:

- Om du legger deg på ryggen på gulvmatten kan du gjøre mange oppdagelser i taket. Kan du telle hvor mange du ser?
- På det røde rommet har vi også taktile gjenstander som eks en rød fisk som lager lyd om du klemmer den hardt. Marihøna har et speil som du kan speile deg eller andre i.

DET HVITE ROMMET

Det hvite rommet innbyr tilfred og harmoni, men her er det også mulig å gjøre spennende oppdagelser. Vi anbefaler at man gradvis setter på effekter i rommet for å unngå overstimulering. Gulvet er dekket av myke puter som gir et luftig og lett inntrykk.

Her på det hvite rommet er det mulig å få stimulert taktil, auditiv, visuell og vestibulær sans.

Utstyret på det hvite rommet fungerer som følgende:

- Løvestolen virker beroligende på de fleste. Den stimulerer vestibulærsansen ved at man får en følelse av å gyngje i luften. Vær oppmerksom når du skal sette seg ned/ eller hjelpe andre opp i løvestolen slik at den ikke "svinger" unna. Løvestolen skal kunne bære vekten av to voksne.
- Fiberoptiske tråder er ideelle for de personer som har problemer med å nyte de normale lysspektrene. Trådene skifter stadig farger som tiltrekker oppmerksomhet. Det gir en behagelig tyngdefølelse når de legges over fanget i løvestolen, og man kan samtidig studere trådene på nært hold. De tåler å bli tvunnet.
- Boblesøylene skaper et attraktivt, diffust lys som skaper visuell interesse når det stråler fra boblesøylene. Fargene skifter automatisk, eller du kan styre fargene ved å trykke på de store knappene på bryteren som står på gulvet. Holder du inne den oransje knappen, styrer du også tilgangen til boblene. Plasser hender / ansikt mot søylene for å kjenne de beroligende vibrasjonene. Du bestemmer selv om du vil ha en eller begge søylene på. (Av/på knapp finner du på den svarte lille boksen som er plassert under boblesøylene).
- Prosjektor med effekthjul skaper stimulerende, visuelle effekter. De skiftende bildene har en beroligende effekt. Vi har ulike effekthjul. Blant

annet farget olje, bilder fra under havet, på stranden og sommerfugler. Ta kontakt om du ønsker å bytte effekthjul.

- Discokulene som henger i taket skaper sammen med prosjektøren et roterende fargemønster på vegger, gulv og tak. Farten på rotasjonen bestemmes av hvordan du plasserer prosjektøren. Her må man prøve seg frem.
- Musikken er viktig på det hvite rommet. Surround anlegget sørger for et behagelig lydbilde på rommet. (Husk å sette i kontakten til subwooferen som står i hjørnet).
- Kuledyna finner du også her på det hvite rommet. Om den ikke har blitt benyttet før, er det viktig å få en gradvis tilnærming. Bruk den en kort tid de første gangene. Kuledynen kan legges over kroppen mens man slapper av på den flate saccosekken, eller om man legger seg ned på gulvputene.
- Massajeputen er varm og god og gir taktil stimulering til føtter.
- Lyseffekter som fakkel på vegg og orange led light på veggen gir kontraster.
- Prøv deg forsiktig frem for å tilpasse riktig stimulering ved hjelp av alle effektene.

DET BLÅ ROMMET

Blått skal innby til ro og harmoni. På det blå rommet har vi en dempet belysning som skal innby til en lun og beskyttende atmosfære. Om det blir for mørkt, kan man slå på lyset og la brukeren gjøre seg kjent med rommet.

Utstyret på det blå rommet fungerer som følgende:

- **Vibro - akustisk stol**

- Stolen har innebygde høyttalere som avgir vibrasjoner. Bruk av stolen kan øke blodsirkulasjonen, redusere spasmer og stiv muskulatur, samt forebygge mage/tram problemer. Før man tar i bruk stolen er det viktig å gjøre seg kjent med programmeringen. På veggen henger en oversikt over programmene. Du styrer selv frekvens, intensitet og styrke på vibrasjoner og volum ved hjelp av panelet som henger på venstre side av stolen. Vi anbefaler at man begynner forsiktig og øker intensiteten.

OBS! Ved hjerteproblemer skal stolen benyttes med forsiktighet.

- **Musikk**

- Som regel vil det være rolig og harmonisk musikk på det blå rommet. Dette er spesialkomponert musikk som er bestilt til det formål å virke avslappende. Om det er andre musikk ønsker, ta kontakt.

- **Madrassen**

- På madrassen som ligger på gulvet, kan man sette seg ned og benytte aromalampen, eller duftoljene. I hylla ligger det kluter som man kan ha duftolje på. Duftoljen og duftlampen finner du på kommoden i gangen.

- Kuledyna kan også benyttes på det blå rommet. Den finner du på det hvite rommet.

- **Lyseffekter**

- På det blå rommet er det små og store lamper. I taket er det en stjernehimmel. Lysene kan du styre som du ønsker, om du vil ha en myk belysning eller sterkere belysning. Her må du prøve deg frem.

**Forslag til samarbeidsavtale
Mellom Namsos Kommune (NK)
Og
Høgskolen i Nord – Trøndelag (HiNT)**

Formålet med avtalen er å:

- a) Styrke tilbudet til personer som har behov for særlig sansestimulering som følge av fysiske og / eller psykiske lidelser, eks. personer med demens, psykiske lidelser eller utviklingshemming.
- b) Sikre studenter ved HiNT, avd for helsefag mulighet for å få praksis i bruk av Snoezelenutstyr uten å forlate studiestedet, opprettholde praksisplasser samt benytte Sansesenteret som en øvingsarena i ulike metodiske fag.

1. Innkjøp av utstyr:

Høgskolen , men Namsos kommune især, skal begge bidra til komplettering og nye investeringer innenfor de respektive budsjetttrammer. Dette vil i praksis si at dersom Høgskolen kjøper inn utstyr for å bruke i undervisningssammenheng, kan dette lånes ut til Namsos Sansesenter.

Leder av Namsos Sansesenter skal til en hver tid ha en ajourført utstyrliste, der det fremgår hvem som har stått for innkjøp av de enkelte gjenstandene / utstyr.

2. Vedlikehold / service:

Skader eller feil rapporteres umiddelbart til leder av Namsos Sansesenter. Leder ved Namsos Sansesenter er ansvarlig for at utstyret blir tilfredsstillende vedlikeholdt.

3. Undervisning i regi av Høgskolen:

Avdeling for helsefag ved HiNT, har anledning til å benytte seg av Namsos Sansesenter til undervisning av studenter en gang pr. semester på følgende ukedager og tidspunkt:

Tirsdag kl. 09.00-15.00

Fredag kl. 09.00-15.00

Når høgskolen benytter lokalene skal det betales en kompensasjon til Namsos Sansesenter på kr. 5500 pr uke. Kostnadene gjelder forberedelse og undervisning, samt tapt inntekt.

Eventuell undervisningstid utover dette, må avtales særskilt med Senterets leder.

4. Praksis i regi av Namsos kommune

Namsos kommune er ansvarlig for å gi to tredjeårs studenter praksis på Namsos Sansesenter.

5. Varighet:

Avtalen gjøres gjeldene studieåret 2009/10

6. Evaluering:

Avtalen evalueres en gang pr. år. Høgskolen har ansvaret for å kalle inn til evalueringsmøter.

7. Oppsigelse av avtalen / avvikling av samarbeid:

Avtalen kan sies opp av partene innen 1. februar gjeldende år. Oppsigelsestiden er seks (6) måneder.

Namsos den.....

.....
For Namsos Kommune

.....
For Høgskolen i Nord – Trøndelag,
avd for helsefag